

۱۳۹۴۹۹۱

# قانون آیین دادرسی کیفری

بر اساس قانون مصوب ۹۲/۱۲/۴

به همراه اصلاحات و الحاقات جدید

و

قانون آیین دادرسی جرائم نیروهای مسلح و دادرسی  
مکتومی مصوب ۱۳۹۳، قانون تشکیل دادگاههای  
عمومی و انقلابی، آیین نامه دادرسیها و دادگاههای ویژه  
روحانیت، قانون احترام به آزادی های مشروع و حفظ  
حقوق شهروندی مصوب ۱۳۸۳، آرای وحدت رویه  
کاربردی، قانون حمایت از آران به معروف و ناهیان از  
منکر مصوب ۱۳۹۴ و برخی دیگر از قوانین خاص مرتبط

تدوین:

سیدرضا موسوی و رحیم کسکار

انتشارات هزار رنگ

۱۳۹۴

|                     |                                                                                                            |
|---------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| عنوان قراردادی      | : ایران. قوانین و احکام                                                                                    |
| عنوان و نام پدیدآور | : قانون آیین دادرسی کیفری بر اساس قانون (مصوب ۲/۱۲/۱۳۹۲)                                                   |
| مشخصات نشر          | : تهران هزار رنگ ۱۳۹۳.                                                                                     |
| مشخصات ظاهری        | : ۳۰۰ ص.                                                                                                   |
| شابک                | : ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۱۸-۰۵-۰                                                                                        |
| وضعیت فهرست نویسی   | : فنیایی مختصر                                                                                             |
| یادداشت             | : فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <a href="http://opac.nlai.ir">http://opac.nlai.ir</a> قابل دسترسی است |
| شناسه انبار         | : موسوی، سیدرضا، ۱۳۵۵ -                                                                                    |
| شماره افزودن        | : کشتکار، رحیم، ۱۳۵۳ -                                                                                     |
| شماره کتابخانه ملی  | : ۳۸۷۰۵۵۵                                                                                                  |

نام کتاب : قانون آیین دادرسی کیفری ۱۳۹۲ به همراه اصلاحات و الحاقات ۱۳۹۴  
ناشر : انتشارات هزاررنگ  
تدوین : سیدرضاموسوی و رحیم کشتکار  
نوبت و سال چاپ : اول - ۱۳۹۴  
ناظر فنی : حسین رسولی  
شمارگان : ۱۰۰۰ جلد  
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۱۸-۰۵-۰  
قیمت : جلدشومیز : ۱۰۰۰۰ تومان ، جلد نیمه : ۱۱۵۰۰ تومان

مرکز پخش : کتابفروشی چراغ دانش - تهران - خ انقرب  
اردیبهشت پلاک ۹۲ تلفن : ۶۹۷۳۹۶۰

کلیه حقوق مادی و معنوی اثر برای تدوین کنندگان محفوظ است .

## مقدمه مولفین

قانون آئین دادرسی کیفری، از مهم ترین قوانین پایه‌ای و اساسی هر کشور بوده که بخش مهمی از نظم عمومی کیفری و عدالت کیفری از طریق آن اجرا می‌شود. مقررات نظام قضایی و دادرسی و آیین دادرسی کیفری در ایران، طی سه دهه گذشته، چندین بار دچار تغییرات کلی شده است. تغییرات مزبور، علاوه بر سازماندهی نظام دادرسی کیفری، خود موجب بروز بی‌نظمی و نابه‌هنجاری‌های متعددی در سیستم قضایی و وضعیت حقوق شهروندی شده است، آنگونه که همگان در نظام دادرسی کیفری و قانون دادرسی و قانون احیاء دادرسی شاهد آن بوده‌اند. قانون جدید دادرسی کیفری یک دوره آزمایشی مقرر شده و قابلیت اجرا خواهد یافت و آن‌که تغییر در آن نیز ممنوع نخواهد بود.

قانون جدید با وجود برخی از اشکالات و ایرادات مترتب بر آن، برخوردار از جنبه‌ها و نکات مثبت بسیاری، بخصوص رعایت حقوق شهروندی، حقوق متهم، حق دفاع، وکلای مدافع، روند دادرسی، تضمینات تحقق دادرسی عادلانه و منصفانه است و اگر دچار تغییرات کلی و جدی نشود می‌تواند در تضمین حقوق شهروندی و اساسی مدعیان و متهمین نقش آفرین گردد. این قانون، مشتمل بر ۱۲ بخش در قالب "تدابیر"، کشف جرم و تحقیقات مقدماتی، دادگاه‌های کیفری، رای دادرسی و صدور رای، اعتراض به رای، اجرای احکام کیفری و اقدامات تأییدی و تربیتی، هزینه دادرسی، سایر مقررات، آیین دادرسی جرائم نیروی مسلح، دادرسی الکترونیکی، آیین دادرسی جرائم رایانه‌ای و ... "تدابیر و تدوین شده است.

قانون آئین دادرسی کیفری جدید با تغییرات عددی، شکلی و ماهوی گسترده در قانون آئین رسیدگی کیفری و نحوه تعقیب متهم، نوعاً

گرایش بر اعمال " اصل تفسیر مُضیق به نفع متهم " ، رعایت اصول و  
هنجارهای حقوق شهروندی و بشری و تلاش برای تحقق نظام  
دادرسی عادلانه نسبت به شاکی ، متهم ، بزه دیده ، شاهد ، مطلع ،  
وکیل و مانند آنها در فرایند رسیدگی کیفری را دارد. در این قانون،  
ضمن حذف بسیاری از محدودیت‌ها و موانع مقرر در خصوص حق دفاع  
و وکالت از متهم ، اصل را بر لزوم داشتن وکیل و حق دفاع وی از  
متهم بعنوان موکل خود و ضرورت تفهیم حقوق قانونی متهم از سوی  
مراجع قضایی و ضابطان دادگستری در تمام امور کیفری قرار داده است.  
تأکید بر صلاحیت نهاد دادستانی و بخش های تابعه ، تدقیق شرح  
وظایف و اختیارات دادستان و بازپرس ، تخصیص ضمانت‌های ناشی از  
مسئولیت نظامی در قانونی آنها ، حذف عملی قاضی تحقیق و قاضی  
تحکیم و ولایت های رئیس حوزه قضایی و انتقال آن به دادستان و  
بازپرس ، نظامی کردن وظایف و مسئولیت های قانونی دادستان و  
مراجع قضایی و ضابطان دادگستری ، تقسیم بندی دادگاههای کیفری  
و تخصیص صلاحیت آنها ، تأکید بر نظام صدور قرارهای تأمین قانونی  
و تخصیص قرارهای نظارت قضایی ، پیش بینی تشکیل دادرسی و  
دادگاه ویژه اطفال و نوجوانان و دادگاه کیفری یک ویژه اطفال و  
نوجوانان ، تشکیل پلیس اطفال ، تخصیص مسئولیت ملاقات متهم با خانواده  
و وکیل خویش ، پیش بینی حق جبران خسارت ، سرپرست زبان مادی و  
معنوی ، لزوم تشکیل پرونده های شخصیتی برای متهمان و نوجوانان  
و نوجوانان متهم ، پیش بینی نظام دادرسی کیفری الکترونیک ، رعایت  
نقش و جایگاه وکیل مدافع در حقوق متهم و تقویت دادرسی عادلانه و  
مانند آنها و نیز تلاش برای منطبق ساختن نظام دادرسی کیفری با  
اصول نظام دادرسی عادلانه مقرر در اعلامیه جهانی حقوق بشر ، میثاق  
بین المللی حقوق مدنی و سیاسی و دیگر اسناد حقوق بشری مربوطه ،

در راستای " اصل احترام به حقوق و آزادی های اساسی بشری " بعنوان یکی از قواعد شناخته شده در حقوق بین الملل و در نتیجه ، پُر رنگ ساختن رویکرد حقوق بشری بدان و نیز گرایش به سیستم دادرسی و رسیدگی مختلط درعمل ، دارد .

علی ایحال در این راستا مساعی گردیده با رهنمود اساتید مجرب و همراهی همکاران معزز و دوستان و دانشجویان مستعد قدم در این راه گذاشته و اقدام به تدوین قانون جدید آیین دادرسی کیفری به شیوه پیشین نماییم . امید است تدوین این قانون جدید که به شیوه ای نوین و کاربردی برای شما خواننده فهیم فراهم آمده است مورد پسندتان واقع گردد . چه قبول افتد و چه در نظر آید ....

## فهرست مطالب

|                                                       |     |
|-------------------------------------------------------|-----|
| بخش اول - کلیات                                       | ۱۱  |
| فصل اول - تعریف آیین دادرسی کیفری و اصول حاکم بر آن   | ۱۱  |
| فصل دوم - دعوای عمومی و دعوای خصوصی                   | ۱۲  |
| بخش دوم - کشف جرم و تحقیقات مقدماتی                   | ۱۹  |
| فصل اول - دادرسی و حدود صلاحیت آن                     | ۱۹  |
| فصل دوم - ضابطان دادگستری و تکالیف آنان               | ۲۰  |
| فصل سوم - وظایف و اختیارات دادستان                    | ۳۱  |
| فصل چهارم - وظایف و اختیارات بازپرس                   | ۴۳  |
| مبحث اول - اختیارات بازپرس و حدود آن                  | ۴۳  |
| مبحث دوم - صلاحیت بازپرس                              | ۵۲  |
| فصل پنجم - معاینه محل، تحقیق محلی، بازرسی و کارشناسی  | ۵۵  |
| مبحث اول - احضار و تحقیق از متهم، شهود و مطلعان       | ۶۹  |
| مبحث دوم - احضار و تحقیق از متهم                      | ۶۹  |
| مبحث سوم - احضار و تحقیق از شهود و مطلعان             | ۸۱  |
| فصل ششم - قبضه و تأمین و نظارت قضائی                  | ۸۵  |
| فصل هفتم - اقدامات بازپرس و دادستان پس از ختم تحقیقات | ۱۰۳ |
| فصل نهم - تحقیقات مقدماتی جرائم اطفال و نوجوانان      | ۱۱۰ |
| فصل دهم - وظایف و اختیارات دادستان کل کشور            | ۱۱۱ |
| بخش سوم - دادگاههای کیفری                             | ۱۱۵ |
| فصل اول - تشکیلات و صلاحیت دادگاههای کیفری            | ۱۱۵ |
| فصل دوم - رسیدگی به ادله اثبات                        | ۱۲۴ |
| فصل سوم - رسیدگی در دادگاههای کیفری                   | ۱۲۸ |
| مبحث اول - کیفیت شروع به رسیدگی                       | ۱۲۸ |
| مبحث دوم - ترتیب رسیدگی                               | ۱۳۶ |
| مبحث سوم - صدور رأی                                   | ۱۴۰ |
| فصل چهارم - رسیدگی در دادگاه کیفری یک                 | ۱۴۳ |
| مبحث اول - مقدمات رسیدگی                              | ۱۴۳ |
| مبحث دوم - ترتیب رسیدگی                               | ۱۴۶ |
| فصل پنجم - رأی غیابی و واخواهی                        | ۱۵۱ |
| فصل ششم - رسیدگی در دادگاه اطفال و نوجوانان           | ۱۵۲ |
| مبحث اول - تشکیلات                                    | ۱۵۲ |
| فصل هفتم - احاله                                      | ۱۵۵ |
| فصل هشتم - رد دادرسی                                  | ۱۵۷ |
| بخش چهارم - اعتراض به آراء                            | ۱۶۱ |

|     |                                                                                                                                     |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ۱۶۱ | فصل اول - کلیات                                                                                                                     |
| ۱۶۷ | فصل دوم - کیفیت رسیدگی دادگاه تجدیدنظر استان                                                                                        |
| ۱۷۳ | فصل سوم - کیفیت رسیدگی دیوان عالی کشور                                                                                              |
| ۱۷۹ | فصل چهارم - اعاده دادرسی                                                                                                            |
| ۱۸۵ | بخش پنجم - اجرای احکام کیفری و اقدامات تأمینی و تربیتی                                                                              |
| ۱۸۵ | فصل اول - کلیات                                                                                                                     |
| ۱۹۴ | فصل دوم - اجرای مجازات حبس                                                                                                          |
| ۲۰۱ | فصل سوم - اجرای محکومیت‌های مالی                                                                                                    |
| ۲۰۵ | فصل چهارم - اجرای سایر احکام کیفری                                                                                                  |
| ۲۰۵ | فصل پنجم - اجرای قرار تعلیق اجرای مجازات، آزادی مشروط، قرار تعویق صدور حکم، نظام نیمه آزادی و آزادی تحت نظارت سامانه‌های الکترونیکی |
| ۲۰۸ | بخش ششم - هزینه دادرسی                                                                                                              |
| ۲۱۳ | بخش هفتم - دستور موقرات                                                                                                             |
| ۲۱۷ | بخش هشتم - آیین دادرسی جرائم نیروهای مسلح                                                                                           |
| ۲۲۱ | فصل اول - کلیات                                                                                                                     |
| ۲۲۳ | فصل دوم - کلیات دادرسی و دادگاههای نظامی                                                                                            |
| ۲۲۹ | فصل سوم - صلاحیت                                                                                                                    |
| ۲۳۱ | فصل چهارم - کشف جرم و تعقیبات مقدماتی                                                                                               |
| ۲۳۱ | مبحث اول - ضابطان نظامی و تکالیف آنان                                                                                               |
| ۲۳۵ | مبحث دوم - کارشناسی                                                                                                                 |
| ۲۳۶ | مبحث سوم - احضار                                                                                                                    |
| ۲۳۷ | مبحث چهارم - قرار بازداشت موقت                                                                                                      |
| ۲۳۹ | مبحث پنجم - مرور زمان                                                                                                               |
| ۲۴۰ | فصل پنجم - وکالت در دادرسی و دادگاه نظامی                                                                                           |
| ۲۴۱ | فصل ششم - ترتیب رسیدگی، صدور و ابلاغ رأی                                                                                            |
| ۲۴۳ | فصل هفتم - تجدیدنظر و اعاده دادرسی                                                                                                  |
| ۲۴۳ | فصل هشتم - اجرای احکام                                                                                                              |
| ۲۴۵ | فصل نهم - زندان‌ها و بازداشتگاههای نظامی                                                                                            |
| ۲۴۶ | بخش نهم - دادرسی الکترونیکی                                                                                                         |
| ۲۵۹ | بخش دهم - آیین دادرسی جرائم رایانه‌ای                                                                                               |
| ۲۶۷ | بخش یازدهم - آیین دادرسی                                                                                                            |
| ۲۷۱ | بخش دوازدهم - سایر مقررات                                                                                                           |
| ۲۷۳ | ضمائم                                                                                                                               |

حضرت حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای دکتر  
حسن روحانی  
رئیس محترم جمهوری اسلامی ایران

عطف به نامه شماره ۳۸۶۴۹/۱۹۴۱۷۳ مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۲۴ در اجرای اصل  
ماده ۱۲۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران قانون آیین  
داد و کیفری مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۴ کمیسیون قضائی و  
روانی شورای اسلامی مطابق اصل هشتاد و پنجم (۸۵) قانون اساسی  
که منوطاً بر آن است که به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود، پس از  
موافقت مجلس با اجرای آزمایشی آن به مدت سه سال در جلسه علنی مورخ  
۱۳۹۰/۱۱/۱۹، به پیشنهاد رئیس محترم نگهبان، به پیوست ابلاغ می گردد.

علی لاریجانی

رونوشت:

- معاونت محترم نظارت جهت استحضار و اقدام